

פרשת בלק תשפ"ג

גליון 345
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

שולח

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מור"ד אביר ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
ר' זאב ב"ר משה חיים
הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר
יהושע יחזקאל פייבל
הרה"ק רבי אהרן משה ב"ר שאול
הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם
מרדכי מגור
הרה"ק רבי מאיר מדוויקוב ב"ר אליעזר
הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר ב"ר אברהם
הרה"ק רבי יעקב ב"ר אליעזר ליפמן
הרה"ק יקותיאל יהודה ב"ר צבי הירש
רבנו יעקב יצחק חיות ב"ר אברהם
הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר יצחק אייזק
הרה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד
הרה"ק רבי אהרן טביש ב"ר יעקב
רבי יעקב ב"ר אש
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר יחיאל מיכל
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר פינחס מקאיין

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחמו הקהל את כל סביבתינו פלחך השור את ירק השדה ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא (כ"ב, ד') רש"י - ומה ראה מואב לטול עצה ממדין, כיון שראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם, אמרו מנהיגם של אלו במדין נתגדל, נשאל מהם מה מרתו. אמרו לו אין כחו אלא בפיו. אמרו אף אנו נבא עליהם באדם שכחו בפיו.

וראה אותם מיוסדים וחוקים כצורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות" עב"ק שמה למדים כמה חשוב השרש והיסוד של כל דבר וכן ראיתי בספר מאמר יחזקאל שמדבר מעניין הראשית "הכל בתר רישא גיריא (עירובין מ"א). היינו כמו הבנין אם היסוד חזק וטוב, כל הבנין שבונים עליו טוב וחזק, כך בבנין התורה שאמרו רז"ל (ברכות ס"ד). אל תקרי בנין אלא בונין, אם היסוד היינו הראשון והתחלה הוא חזק וטוב, אזי כל מה שבונה עליו הוא חזק וקיים כמובן, וכנודע מספרים הקדושים על קדש לי כל בכור (שמות יג ב) פירוש כל הראשית והתחלת. ואמר אאמ"ר מוואלין זצ"ל כגון ראשית השנה והחדש והשבוע והיום וימי הבחורות. כמו שנאמר כי מראש צורים אראנו. ופירש רש"י ז"ל אני מסתכל בראשית והתחלת ראשיהם, ואני רואה אותם מיוסדים וחוקים. הכוונה על הראשית והתחלת הני"ל וכפירש רש"י (כג כד) הן עם כלביא יקום. כשם עומדין משינתם הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצות וכו', עב"ד הקדושים

ונשאלת השאלה מדוע הלכו זקני מואב דווקא למקום בו נתגדל משה רע"ה הרי הם ידעו שארבעים שנה הוא כבר לא במדין אולי הוא למד לצד לנצח מלחמות בזמן שכבר לא היה במדין א"כ מה חיפשו זקני מואב דווקא במדין אלא מכאן ניתן ללמוד שהכל הולך אחר הראשית אם הבסיס הוא טוב בתחילה אזי גם ההמשך הוא טוב ולכן הלכו זקני מואב להיכן ששם התחיל משה לגדול לבדוק את הבסיס ושם לבדוק מה כוחו שכן כל מה שיוסיף משה לעצמו הוא על סמך היסוד וכן אנו מוצאים אצל ר' עקיבא שבתחילה תורה לא היתה לו אך רחל בת כלבא שבוע מצאה בו מידות טובות כגון ענוה וכו' ואמרה אם הבסיס הוא טוב והמידות טובות אזי באדם כזה יכולה התורה להיכנס ולהתקיים והיא תרומם אותו ותגדל אותו ובאמת כאשר למד ר' עקיבא תורה הוא בנה את עצמו על הבסיס הטוב שכבר היה קיים בו וכך הוא נהיה ר' עקיבא מגדולי התנאים בעם ישראל וכן אנו מוצאים בברכתו של בלעם (כ"ג, ט) כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו" רש"י הקדוש מפרש "אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני

וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנח ארץ בני עמו לקרא לו לאמור הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא ישוב ממלי" (כב, ה)

ונשים וטף בחוצותיה, לומר ראה ורחם שלא יעקרו אלו והיינו שמואב היו היפך הקדושה נשים וגברים מסתובבים בחוצות העיר ולכן חשש בלק מיישראל שזכות שמירת הברית תעמוד להם ובכוח קדושתם יפילו בני" את מואב וכן כתב רבינו מוה"ר"ן מברסלב ז"ע על-ידי תקון הברית זוכה להארת פנים להדרת פנים, דהיינו שיינדפך חכמתו בהתורה וידע לבארה ולדרשה יפה בשלש עשרה מדות, שהתורה נדרשת בקו שזהו פחינת הדרת פנים. ועל-ידי זה זוכה שיינדפך קול רנתו, עד שעל-ידי קול רנתו לבד בלא דבור, הקדוש ברוך הוא מושיעו בעת צרתו. ועל-ידי זה זוכה לשלום ויכול להמשיך כל העולם לעבודתו יתברך "

ונשאלת השאלה ממה פחד בלק כל כך שהיה צריך לקרוא לבלעם לעזרה שהרי לבלק היו חיילים ואם רצה להלחם עם ישראל היה יכול לעשות זאת אלא ניתן לתרץ בס"ד כי בלק ידע שלעם ישראל יש זכויות רוחניות ובסתם מלחמה רגילה לא יוכל להם על כך היה צריך עזרה "רוחנית" מבלעם כנגד ומה זכות ראה בישראל ראה הנה כסה את עין הארץ היינו שהם שומרים על עיניהם מלראות דברים לא טובים הנמצאים בארץ וכתוצאה מזה והוא יושב ממולי היינו שהם שומרים באות ברית קודש ולא פוגמים בה וזו הזכות שלהם ואילו על מואב כתוב "ויילך בלעם עם בלק ויבאו קרית חצות" (כב, לט) וכתוב רש"י הקדוש - קרית חצות. עיר מלאה שוקים אנשים

"ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש חרב בידי פי עתה הרגתיך" (כ"ב, טו)

בידם להכות ביצה"ר עתה עכשיו היינו מיד ולא מתמהמהים וע"י כך הם מצליחים וכן כתוב הנה מטונו שלשלמה שישים גיבורים סביב לה מגבורי ישראל כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על ירכו מפחד בלילות שכן ידוע המובא בספרים כי הלילה הוא זמן התגברות התאוות ולכן הם אחוזי חרב בלילה לתת מכה לתאוה לפני שתתגבר עליהם וכן כתוב בעל התיבות שלום מסלונים ז"ע על כן יאמרו המושלים בואו חשבון שעל זה נאמר בגמרא אלו המושלים ביצרים היינו שמי שהוא כבר מושל ביצרו יכול להתחשב ולעשות חשבונות עם היצה"ר ואלו הם הצדיקים אך היהודי שעדיין לא הגיע למדרגה זו צריך לנקוט בפעולה מהירה בלי להשאיר מקום ליצה"ר כדוגמת אותו נזיר שבא מהדרום ושמוען הצדיק כמובא בגמרא עיין שם וכן נאמר "ברב דברים לא יחזל פשע" היינו מדיבורים בלבד לא מתקנים כלום אלא צריך לעשות מעשה דייקא

רש"י מביא בפירושו על אתר כי דבר זה גנות הוא לבלעם שכן בד"כ הוא יכול להרוג בפיו ואילו אל מול האתון זקוק הוא לחרב כדי להרגה וניתן לפרש בס"ד שגם בלעם הרשע ידע שרק מדיבורים דברים טובים לא יוצאים אלא צריך לעשות מעשה ואם יש משהו שבאמת מפריע צריך להכות אותו חזק ואף לחתוך אותו בחרב אם צריך וזה לימוד בשבילנו שאם יש משהו שמפריע לנו בעבודת ה' יש לעשות פעולה אקטיבית כדי להפטר ממנו ואם צריך להכות אותו חזק ולחתוך אותו וכן ניתן לרמוז דבר זה בפס' הני"ל ויאמר בלעם לאתון כי התעללת היינו שיאמר האדם לתאוות המגיעות מהנפש הבהמית שבו ראו איזה דברים לא טובים אתם מעוללים לי, בי ואתם מפריעים לי ע"י כך להיות חלק מיי"ב שבטי י-ה ופוגעים אתם ב"ר ר"ת בכנסת ישראל לו במקום שאני אעלה עם ל"ו הצדיקים שמחויקים את העולם ונלחמים ביצרים יש שעליהם נאמר כי עתיד הקב"ה לתת להן ש"י עולמות ואיך הם נלחמים ביצה"ר חרב בידי עתה הרגתיך היינו ע"י שהם אחוזים חרב

"מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמות נפשי מות ישרים ותי אחריתי פמהו" (כג, ו)

היה שפל ונפשו בעפר עתה יעלה שמים שיאו וזהו כשהו יורדין יורדין עד לעפר וכשהו עולין עולין עד לרקיע וז"ש אע"ה הנה הואלתי לדבר ואנכי עפר ואפר ר"ל כאשר התחלתי להתפלל הייתי כמו עפר ואפר וזהו ירידה

התפילה ישליך הכל מנגד עיניו ויתחזק בשמחת עולם על ראשו אף שמקודם

צורך עליה. וזה שאמר הלל הגבהתי הוא השפלתי השפלות היא ההגבהה וזהו שתפאר משה רבינו ע"ה במידת הענווה יען כי הוא היה מובחר האנושי היה יכול להיות עניו מכל אדם כי איננו יכול לעלות למעלה עד שירד תחילה למטה בירידה צורך העליה וז"ש וירד משה מן ההר אל העם כדי שיהיה יכול לעלות המדריגה יותר גבוה. ונחזור לביאור הפסוקים מי מנה עפר יעקב לפי מה שבארנו לעיל בפי' וירא בלק את כל אשר עשה ישראל לאמורי פי' שהבין ההכנות של בני' לתפילה שהם בבחינת השפלות והכנעה קודם התפילה וז"פ מי מנה עפר יעקב ע"כ הודה על גודל מעלת בני' שמישימים עצמם כעפר קודם התחלת התפילה ומספר עולה מי' פ' שמעוררים להוריד מאה ברכאין

מה טבו אהליך יעקב משפנתיה ישראל (כ"ד, ה')

ניתן לראות בס"ד בפס' זה רמז לדרך העבודה של היהודי שכן מה רומז על מידת הענווה כמו שאמר משה רע"ה "ואנחנו מה" כנודע והענווה היא הבסיס והיסוד לכל וע"י שהאדם בענווה ולא גאוותן זוכה הוא לטבו אהליך יעקב היינו זוכה לתורה שכן טבו אותיות טוב ואין טוב אלא תורה שנאמר "כי לקח טוב נתתי לכם" וכן אהליך יעקב רומזים על התורה כמו שנאמר "ויעקב איש תם יושב אהלים" (בראשית כ"ה, כ"ז) ורש"י מפרש על אתר "אהלו של שם ואהלו של עבר" שהיה יושב ועוסק שם בתורה וע"י לימוד התורה וקיום המצוות יצליח האדם לתקן את עצמו בכל מידותיו וע"י כך יזכה למשכנותך ישראל היינו שהקב"ה ישכון בתוכו כמו שנאמר "ושכנתי בתוכם" לאור האמור יובן גם פירושו של רש"י מה טבו אהליך - "על שראה פתחיהם שאינן מכוונין זה מול זה" היינו ראה שיש בהם צניעות שכל משפחה מופרדת מחברתה ולא כולם נמצאים יחד בערבוביה ואיך זוכים לכך רק אם בבית יש קדושה והקב"ה שוכן בתוך הבית וזהו שמפרש רש"י על הפס' "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כ"ה, ח') ועשו לשמי בית קדושה" היינו אם

עולה מי' ומבטלין פ"ר דינים רובע ישראל לשון רביעה הוא היחוד העליון רובע ההיין הם ה' עלאה וה' תתאה שהוא היחוד גמור וז"ש להלן לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל להורות בזה מ"ש לעיל כי בשעת התפילה צריך להתגבר להיות בשמחה ולהשליך אחר גייו גם דאגות העוונות כל עמל ואון כמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם אין מעבירין על המצוות שלא להעלות זכרון העבירות בשעת עשיית המצוות לבל יבוא ח"ו לעצבות ותרועת מלך בו לשון התחברות ורעות עם השכינה ועוז וחדוה במקומו הן עם כלביא ישכון וכארי יתנשא פי' כשהם קמים בבוקר הם משימים עצמם בהכנעה כעפר ואח"כ הם הולכים בגדלות וכארי יתנשא בשעת התפילה כנ"ל

בבית שומרים על קדושה וטהרה בבית כזה שוכן הקב"ה ואיך זוכים שיהיה בית של קדושה רק ע"י לימוד התורה וקיום המצוות בענווה וכשהרציני את הדברים לפני ידידי ורעי יואב הי"ו הוסיף לי מדליה וכן בחילופיהן היינו שמי שהוא גאוותן אין הקב"ה שוכן בקרבו שכן ידוע כי מי שהוא בעל גאוה וגסות הרוח אין הוא והקב"ה יכולים לדור יחד בעולם כמובא במסכת סוטה (ה' ע"א) "אמר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בעולם, שנאמר (תהילים קא, ה) "גבה עינים ורחב לבב אתו לא אוכל" וכן אנו מוצאים כי הדברים מתיישבים כפתור ופרח עם הגמרא בסוטה (ד' ע"ב) "כל מי שיש בו גסות הרוח, כאלו עובד עבודת-כוכבים. כתיב הכא (תועבת ה' כל גבה לב, וכתיב התם "לא תביא תועבה אל ביתך" (דברים ז, כו). ויש אומרים כאלו בא על עריות, דכתיב "כי את כל התועבות האל עשו וגו'" (ויקרא יח, כו) שכן מי שיש בו גאוה מתקיים בו כל הנ"ל ר"ל היפך מה שראה בלעם בעם ישראל

משנת הצדיק - רבי חיים בן עטר אור החיים הקדוש ט"ו תמוז (יום שני)

נולד במרוקו לאביו רבי משה זצ"ל את מרבית שנותיו, כארבעים שנה, חי רבי חיים בן עטר במרוקו. בתקופה זו היה מוכר בעיקר בקרב יהדות מרוקו. בהיותו בן ארבעים ושלוש עלה לארץ ישראל עם שתי נשותיו וחבורת תלמידים שהתעתדה להקים בארץ ישראל ישיבה שנקראה "מדרש כנסת ישראל". נפטר כשנה לאחר בואו לירושלים, בשנת תק"ג, בהיותו בן 47. ומנוחתו כבוד בהר הזיתים בירושלים. את תורתו למד מסבו רבי חיים זצ"ל. נקרא אור החיים הקדוש ע"ש ספרו החשוב אור החיים על התורה.

סגולה מפורסמת היא שאדם יקבל על עצמו ללמוד בקביעות בביאורו של האור החיים' על התורה, ובכך יזכה לבנים צדיקים עוסקים בתורה ובמצוות. את הקשר בין הסגולה לבין לימוד בספרו של האור החיים', הסביר האדמו"ר מגור בעל הלב שמחה' כי לאור החיים' בעצמו לא היו ילדים, וממילא כל כוח ההולדה שלו טמון בספרו הקדוש. משום כך כל קטע וקטע בספר קדוש זה מסוגל לזרע קדוש. לימוד בספר 'אור החיים' מסוגל לישועות רבות. הוא מהווה סגולה לאמונה (בשם ר' יוחנן מקרלין), לרפואה (מובא ב'אמרי פנחס'), לעושר ואריכות ימים (מובא ב'סגולת משה'), להינצל בעת צרה (בשם ר' חיים פלאגי' בשם ה'חיד"א), ליראת שמים (מובא ב'אור הבהיר') ולטהרת הנשמה (בשם האדמו"ר מרוזין). בספר 'קיימו וקיבלו' כתוב כי מקובל מפי צדיקים שמי שלומד את פירושו של האור החיים' על פרשיות אחרי מות וקדושים מובטח לו שלא ייפטר מן העולם בלא תשובה. (הדברות)

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים דרושים וחידושים לרבי עקיבא איגר ב"ר משה זצוק"ל זי"ע

ויאמר בלק אל בלעם מה עשית לי לקב איבי לקחתיה והנה ברכת ברוך" (כג, יא)

ולפי זה יש לומר שבלק רצה שקל"ב ימים של ימי רחמים ורצון יקלל בלעם בכדי להשליט בהם חלילה מדת הדין ורכ"ב ימים יניח כמות שהם אבל הקב"ה היפך הקללה לברכה והיה מברך הרכ"ב ימים שיהיו ימי רחמים ורצון וקל"ב ימים ימי רצון הניח כמו שהם וזה לק"ב בגימטריא קל"ב לקחתך ועתה ברכת ברוך הרכ"ב ימים וק"ל

נראה לפרש עפ"י מה דאיתא בחדס לאברהם (מעין ב' נהר מ"ה) כי בשנה פשוטה יש שני"ד ימים רכ"ב ימים אומרים בהם תחנון והמה ימי הדין וקל"ב ימים אין אומרים בהם תחנון והם ימי רחמים ורצון יעוין שם עפ"י הסוד והנה אמרו חז"ל כל בישא שיכולין לכויין בבלעם ובלק יכולין לחשוב ולחשוד אותם ומברכתו של אותו רשע ניכר מה היה בלבו לקלל ההיפך מהברכה (סנהדרין ק"ה ע"ב)

לא אוכל לעבר את פי ה' אלקי לעשות קטנה או גדולה (כב, יח)

יש לפרש דידוע דבשם הוי"ה הוא חציו הראשון ו"ה דין וכשהוא שלם יהו-ה הוא רחמים ובשם אלוקים הוא הדיפך חציו הראשון אל הוא חסד וכשהוא שלם דהיינו אלוקים או הוא מורה על דין וזה שאמר בלעם "מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'" דידוע מה שאמרו חז"ל (ברכות ז' ע"א) שבכל אותן הימים לא כעס הקב"ה למען לא יהא מקום לקללת אותו רשע לחול ועל

כן השגיח הקב"ה או על ישראל בשמות אל והוי-ה דווקא ובאותן שמות לא הצליח להרע לישראל דהא חסד ורחמים נינהו והנה היה כל מגמתו להפוך רחמים לדין והיינו להקטין שם הוי-ה ויהיה י-ה דין או להגדיל שם אל ויהיה אלוקים מדת הדין והודה בלעם כי אין זאת בידו ובכוחו וזה שאמר "לא אוכל לעבור את פי ה' אלקי לעשות קטנה" כלומר לעשות משם הוי-ה ו"ה "או גדולה" דהיינו לעשות אל-ל לאלוקים

סגולה לפרנסה - דבקות בה' יתברך

"פי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב" (כג, ט)

קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה היינו כשהוא במדרגת חי ודבוק בחי החיים או קולו אחד היינו כל בחינת קול שמוציא הן בפיו הן בידו הן בכל דבר הכל הכוונה בו אחד בדביקות לה' אחד כי הם דבקים תמיד בה' ואחד באחד יגשו וכשהוא מת היינו כשנופל ממדרגתו אזי קולו שבעה היינו כנ"ל לבחינת שבעה עממין מתפרד מחשבתו לאיזה בחינה מן הרע שבשבעת ימי הבניין כנ"ל ובאים מחשבות זרות ומבלבלים אותו מעבודתו וזה יש לומר שמרמז כאן הן עם לבדד ישכון היינו כשהם בבחינת בדר ואחדות ודביקות בה' אחד ואזי הם נפרדים מן ה' עממים ולכן ובגוים לא יתחשב היינו בטלים ממנו המחשבות זרות הבאים מבחינת ז' עממין רק מדבקים עצמם באחד בלי שום פניה ומחשבה זרה כנ"ל וממילא גם בגשמיות כל הקליפות נכנעים תחת ידם ויתפרדו כל פועלי און והבן"

כתב בעל הדגל מזהה אפרים זי"ע "עוד ירמוז ע"ד קב"ה וישראל כלהו חר כי ה' אחד וישראל הם ג"כ אחד כאמור ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ונאה לאחד לדבק האחד וידוע דכל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל והקב"ה ברא ישראל וברא אומות ושבעה עממין הם שורש כל הע' אומות וזהו וזרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני וגו' וממילא ימסרו כל האומות בידם וזהו הן בגשמיות הן ברוחניות היינו כשישראל ח"ו אין עושיין רצונו של מקום או הם מצירים לישראל הן בעסק פרנסה ובשאר צרות וברוחניות היינו מחשבות זרות מבחינת ז' עממין שהם החלק הרע מזו ימי הבניין ונופל בהן האדם ומבלבלת את ישראל מעבודתם ומלימוד תורתם אך כשישראל הם דבקים בה' אזי נכנסים ברזא דאחד ויוצאים מגדר שבעה עממין וממילא בטלים מהם כל הצרות הן בגשמיות הן ברוחניות וזה יש לפרש הרמז בגמרא כשהוא חי